

Центральноукраїнський національний технічний університет

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної роботи
Андрій КИРИЧЕНКО
08 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НП7. СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма Фінанси, банківська справа та страхування

(назва спеціалізації)

Факультет економічний

(назва факультету)

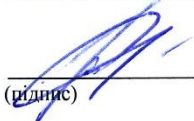
2024-2025 навчальний рік

Розробник: МЕЛЬНИК Тетяна Андріївна, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, кандидат економічних наук, доцент
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування.

Протокол від “29” серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування

(підпис)

Володимир СИБІРЦЕВ
(прізвище та ініціали)

Декан факультету економічний

(підпис)

Наталія ШАЛІМОВА
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: <u>07 «Управління та адміністрування»</u>	Професійної підготовки	
Загальна кількість годин – 120	Спеціальність: <u>072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»</u> Освітня програма: <u>«Фінанси, банківська справа та страхування»</u>	Рік підготовки	
		1-й	1-й
		Семестр	
		2-й	2-й
Тижневих годин навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4,5	Освітній рівень: <u>другий (магістерський)</u>	Лекції	
		32 год	4 год
		Практичні, семінарські	
		16 год	2 год
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		72 год	114 год
Вид контролю			
екзамен	екзамен		

Мова навчання: українська

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Страховий менеджмент» є формування у здобувачів вищої освіти знань з підготовки та реалізації управлінських рішень, що забезпечують раціональне формування й використання потенціалу страхових компаній і гармонізацію фінансових інтересів споживачів страхових послуг, власників і персоналу страхових компаній, посередників та держави.

Завдання дисципліни полягає у:

- набуття здобувачами вищої освіти стійких знань з теорії та практики управління страховою компанією, надання страхових послуг. оцінювання ризиків й урегулювання страхових претензій;
- формування у здобувачів компетентності важливих для особистого розвитку майбутніх фахівців та забезпечення їхньої конкурентоспроможності на сучасному ринку праці;
- теоретична підготовка здобувачів з питань еволюції знань, змісту та ролі страхового менеджменту у вирішенні суспільних завдань;
- надання здобувачам теоретичних знань щодо основних засад страхового менеджменту в Україні та світі;
- набуття вмінь щодо організації діяльності страхових організацій;
- сформувати здатність до творчого пошуку в напрямі удосконалення систем та процесів управління страховими організаціями.

Передумови для вивчення дисципліни (структурно-логічна схема підготовки фахівця): засвоєння знань за програмою вступного фахового випробування по спеціальності. Враховуючи послідовність накопичення знань та інформації, дисципліна вивчається після викладання дисципліни Фінансовий менеджмент.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати:

Інтегральну компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у професійній діяльності або у процесі навчання у сфері фінансів, банківської справи та страхування, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності

ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні компетентності

СК3. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК6. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК10. Здатність управляти фінансовими інвестиціями з позицій доходності та ризикованості, оперувати інструментарієм фондового ринку та передбачати наслідки прийнятих рішень в умовах невизначеності ринкового середовища.

Програмні результати навчання

ПР09. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР10. Здійснювати діагностику і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

ПР11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень.

ПР12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

ПР15. Володіти навичками з управління капіталом та інвестиціями у фінансовий сектор економіки, здійснювати експертно-аналітичну оцінку інструментів фондового ринку з урахуванням світових ринкових тенденцій та кон'юнктури.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність і значення страхового менеджменту.

Обґрунтування необхідності страхового менеджменту. Визначення сутності та змісту страхового менеджменту. Функції страхового менеджменту (планування, організація, мотивація, контроль, регулювання). Цілі страхового менеджменту (загальні та специфічні). Основні завдання страхового менеджменту. Правове забезпечення страхового менеджменту.

Тема 2. Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією.

Поняття потенціалу і ресурсного потенціалу страхової організації. Складові ресурсного потенціалу страховика (трудові, матеріальні та фінансові ресурси). Ефективність використання ресурсного потенціалу страхової компанії. Структура страхової організації: типи, характеристика, переваги, недоліки. Організаційно-правові форми здійснення страхової діяльності в Україні. Органи управління страховою організацією. Мотивація (матеріальна, нематеріальна) та її роль в управлінні страхової компанії.

Тема 3. Управління персоналом страхової організації.

Особливості управління персоналом страхової компанії. Основні етапи формування система управління персоналом страхової компанії. Теоретичні аспекти мотивація персоналу страхової організації. Підбір та навчання персоналу в страховій організації.

Тема 4. Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту.

Інформаційне забезпечення страхового менеджменту. Реклама в страховій діяльності. Заходи, які стимулюють купівлю-продаж страхового продукту. Діяльність спрямована на формування позитивної громадської думки щодо страхового продукту, страхової компанії, інституту страхування.

Тема 5. Планування у страховій діяльності.

Економічна сутність планування у страховій діяльності. Основні принципи планування в страхуванні. Поточне (оперативне) та стратегічне планування у страховій діяльності. Сутність фінансового планування (фінансової стратегії) страховика та його основні завдання. Основи бізнес-планування в страховій діяльності. Складові фінансового плану страхової організації. Баланс доходів і витрат страхової компанії.

Тема 6. Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі.

Особливості маркетингу в страхуванні. Економічна сутність та складові страхового маркетингу. Основні елементи страхового маркетингу. Завдання та основні функції служби маркетингу страхової організації. Маркетингове середовище страхової організації (мікросередовище, макросередовище) і його

дослідження. Застосування бенчмаркінгу в страховому маркетингу.

Тема 7. Управління відбором ризиків на страхування.

Значення андеррайтингу в страхуванні. Основні завдання андеррайтингу в страховій діяльності. Принципи андеррайтингу в страхуванні. Характеристика структури андеррайтингу в страховій діяльності. Професійні оцінювачі ризику. Актуарні розрахунки: визначення, мета, завдання. Методи оцінки ризиків в страховій діяльності. Управління страховим портфелем страхової компанії.

Тема 8. Урегулювання страхових претензій.

Основні завдання урегулювання страхових претензій. Характеристика основних принципів урегулювання страхових претензій. Етапи урегулювання страхових претензій: повідомлення про страхову подію, розслідування причин страхової події (страхова експертиза), прийняття рішення щодо страхових виплат. Професійні оцінювачі страхових збитків (аварійний комісар, сюрвейсер, аджастер). Сутність асистанс-послуги в страхуванні.

Тема 9. Управління грошовими потоками страховика.

Рух грошових потоків страхової організації при здійсненні страховій діяльності. Рух грошових коштів страховика при інвестиційній діяльності. Рух грошових коштів страховика при іншій діяльності. Грошовий обіг коштів страхової організації. Особливості фінансових потоків страхової організації, яка здійснює страхування життя. Особливості фінансових потоків страхової організації, яка здійснює загальне (ризиковане) страхування.

Тема 10. Управління фінансовою надійністю страховика.

Сутність фінансового менеджменту в страхових організаціях. Основні функції фінансового менеджменту страховика. Особливості управління платоспроможністю страховика.

Тема 11. Управління інвестиційною діяльністю страховика.

Особливості інвестиційної діяльності страхової організації. Управління інвестиційним портфелем страхової організації. Особливості формування та використання прибутку страхової організації.

Тема 12. Фінансовий моніторинг у страхових організаціях.

Сутність фінансового моніторингу (суб'єкти, завдання) в страховій діяльності. Правове регулювання фінансового моніторингу в страховій діяльності. Операції, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу. Порядок проведення ідентифікації клієнтів, які здійснюють фінансові операції. Відповідальність за порушення функцій фінансового моніторингу.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем навчальної дисципліни	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Сутність і значення страхового менеджменту.	9	2	1			6	10	1				9
Тема 2. Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією.	9	2	1			6	9					9
Тема 3. Управління персоналом страхової організації.	9	2	1			6	10	1				9
Тема 4. Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту.	9	2	1			6	9					9
Тема 5. Планування у страховій діяльності.	12	4	2			6	10	1				9
Тема 6. Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі.	12	4	2			6	9					9
Тема 7. Управління відбором ризиків на страхування.	12	4	2			6	12	1	1			10
Тема 8. Урегулювання страхових претензій.	9	2	1			6	10					10
Тема 9. Управління грошовими потоками страховика.	9	2	1			6	10					10
Тема 10. Управління фінансовою надійністю страховика.	12	4	2			6	10					10
Тема 11. Управління інвестиційною діяльністю страховика.	9	2	1			6	11		1			10
Тема 12. Фінансовий моніторинг у страхових організаціях.	9	2	1			6	10					10
Усього годин	120	32	16			72	120	4	2	0		114

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Сутність і значення страхового менеджменту.	1	
2	Тема 2. Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією.	1	
3	Тема 3. Управління персоналом страхової організації.	1	
4	Тема 4. Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту.	1	
5	Тема 5. Планування у страховій діяльності.	2	
6	Тема 6. Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі.	2	
7	Тема 7. Управління відбором ризиків на страхування.	2	1
8	Тема 8. Урегулювання страхових претензій.	1	
9	Тема 9. Управління грошовими потоками страховика.	1	
10	Тема 10. Управління фінансовою надійністю страховика.	2	
11	Тема 11. Управління інвестиційною діяльністю страховика.	1	1
12	Тема 12. Фінансовий моніторинг у страхових організаціях.	1	
13	Разом	16	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Сутність і значення страхового менеджменту.	6	9
2	Тема 2. Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією.	6	9
3	Тема 3. Управління персоналом страхової організації.	6	9
4	Тема 4. Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту.	6	9
5	Тема 5. Планування у страховій діяльності.	6	9
6	Тема 6. Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі.	6	9
7	Тема 7. Управління відбором ризиків на страхування.	6	10
8	Тема 8. Урегулювання страхових претензій.	6	10
9	Тема 9. Управління грошовими потоками страховика.	6	10
10	Тема 10. Управління фінансовою надійністю страховика.	6	10
11	Тема 11. Управління інвестиційною діяльністю страховика.	6	10
12	Тема 12. Фінансовий моніторинг у страхових організаціях.	6	10
13	Разом	72	114

7. Індивідуальні завдання

При вивченні дисципліни «Страховий менеджмент» здобувачам пропонується виконувати наступні індивідуальні завдання:

- розв'язування кейсів, ситуаційних завдань з теми;
- проведення аналітичного (критичного) огляду літературних джерел та наукових статей за тематикою дисципліни;

- виконання творчих завдань (складення кросворду, ребусу, фінансової гри за тематикою дисципліни).

Теми індивідуальних завдань:

1. Правове регулювання страхового менеджменту в Україні.
2. Особливості страхового менеджменту в європейських країнах.
3. Вплив економіки сталого розвитку на страховий менеджмент.
4. Вплив циркулярної економіки на страховий менеджмент.
5. Вплив інклюзивної економіки на страховий менеджмент.
6. SWOP аналіз ринку страхування в ... (обрати країну).
7. SWOP аналіз ринку страхування життя в ... (обрати країну).
8. SWOP аналіз ринку загального страхування життя в ... (обрати країну).
9. PEST аналіз ринку страхування в ... (обрати країну).
10. PEST аналіз ринку страхування життя в ... (обрати країну).
11. PEST аналіз ринку загального страхування в ... (обрати країну).
12. Аналіз структури ринку страхування в ... (обрати країну).
13. SWOP аналіз ринку перестраховування в ... (обрати країну).
14. PEST аналіз ринку перестраховування в ... (обрати країну).
15. Управління фінансовою надійністю страховика (на прикладі СК ...).
16. Управління платоспроможністю страховика (на прикладі СК ...).
17. Управління інвестиційною надійністю страховика (на прикладі СК ...).
18. Показники діяльності страхової компанії (на прикладі СК ...).
19. Управління страховою надійністю страховика (на прикладі СК ...).
20. Оцінка потенціалу євроінтеграції українського ринку страхування.
21. Вплив сучасних інформаційних технологій на державний нагляд за страховою діяльністю.
22. Моделі державного нагляду за страховою діяльністю.
23. Вплив сучасних інформаційних технологій на ринок страхування.
24. Вплив сучасних інформаційних технологій на ринок перестраховування.
25. Особливості оподаткування страхових компаній.
26. Особливості пруденційного нагляду в страхуванні.
27. Реінжиніринг в страхових компаніях.
28. Операційний механізм страхової компанії.
29. Стратегічне планування страхової компанії.
30. Особливості фінансового моніторингу в страхових організаціях.
31. Процес створення страхової компанії.
32. Особливості мотивації персоналу в діяльності страховика.
33. Характеристика видів стратегій страхових організацій.
34. Сучасні методи управління реалізацією стратегії страховика.
35. Особливості бюджетування в діяльності страховика.
36. Особливості бізнес-плану страхової організації.
37. Сучасні автоматизовані інформаційні системи в страхуванні.
38. Сучасні системи продажу страхових послуг.
39. Урегулювання страхових претензій за участі асистанс-компаній.
40. Умови розміщення страхових резервів страховиків.

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни «Страховий менеджмент» застосовуються наступні методи:

- словесні (лекції, бесіди);
- наочні, під час лекцій (інформаційних, аналітичних, проблемних) та практичних занять, в тому числі з використанням мультимедійного забезпечення;
- практичні, під час виконання практичних робіт, задач, вправ;
- інтерактивні методи навчання під час проведення опитування, аналізу практичних ситуацій, дискусії, мозкового штурму, ділових ігор, розгляду кейс-стаді;
- інноваційні, зокрема проєктно-дослідницький метод; інтегровані методи. Застосовуються наступні інформаційно-комунікаційні технології та діджитал-інструменти: цифрові інструменти Google, програмні продукти від Microsoft, програмне забезпечення для проведення різних видів робіт: Kahoot, Mentimeter, Crello, Trello, Canva, M.E.doc.;
- методи дистанційного навчання за допомогою платформ: Moodle та Zoom.

9. Критерії та засоби оцінювання

Види контролю: поточний, підсумковий.

Форма підсумкового контролю: екзамен.

Оцінку підсумкового семестрового контролю у формі екзамену становить сума балів за результатами поточного контролю, рубіжних контролів та балів, набраних здобувачем вищої освіти при складанні семестрового екзамену.

По поточному контролю здобувач має можливість отримати бали за активність на лекційних та практичних заняттях, виявлення рівня підготовки здобувачів із зазначеної теми під час опитування, розв'язання розрахункових практичних завдань, тестування, підготовки доповіді-презентації та індивідуальних завдань.

Впродовж семестру здобувач може отримати максимум 60 балів, в тому числі за перший рубіжний контроль – 30 балів, за другий рубіжний контроль – 30 балів, 40 балів виносяться на іспит. Кількість балів, одержана здобувачем вищої освіти на екзамені, додається до результатів рубіжних контролів, що разом складає оцінку знань здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни за 100-бальною шкалою та переводиться в оцінку за шкалою ЄКТС і національною шкалою («Відмінно», «Добре», «Задовільно», «Незадовільно»).

Результати навчання, набуті шляхом неформальної, інформальної освіти зараховуються відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Центральноросійському національному технічному університеті.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю студентів,

усне опитування, тестовий контроль.

Шкала оцінювання: ЄКТС, національна та ЦНТУ

Оцінка за шкалою ЄКТС	Визначення	Оцінка	
		За національною системою (екзамен)	За системою ЦНТУ
A	ВІДМІННО - відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	90-100
B	ДУЖЕ ДОБРЕ - вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	82-89
C	ДОБРЕ - в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок		74-81
D	ЗАДОВІЛЬНО - непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	64-73
E	ДОСТАТНЬО - виконання задовольняє мінімальні критерії		60-63
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО - потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	2 (незадовільно)	35-59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО - необхідна серйозна подальша робота		1-34

10. Рекомендовані джерела інформації:

Основні:

1. Борисюк О.В. Страховий менеджмент: конспект лекцій. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 102 с. URL:https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_finan/borysiuk_SM-.pdf
2. Опальчук Р. М. Страховий менеджмент : навчальний посібник. Київ : ЦП "Компринт", 2023. 251 с. URL:<https://dglip.nubip.edu.ua/items/2521e4f3-9043-441d-b84a-7a8754511d31>
3. Стещенко О. Д. Страховий менеджмент: конспект лекцій. Харків: УкрДУЗТ, 2021. 50 с. URL:<http://lib.kart.edu.ua/handle/123456789/7425>
4. Karceva V.V., Fysun I.V., Demchenko N.O., Gorbunova O.A. Insurance management: manual for the students of the higher educational establishments with the English language of instruction. K.: Publishing house "Condor", 2017. 148 p. <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/6346/1/Insurance%20menegement%202017.pdf>

Додаткові:

1. Мельник Т. А. Управління маркетинговою діяльністю як елемент страхового менеджменту. *Маркетинг у підприємстві, біржовій діяльності та торгівлі в smart суспільстві: управлінський, інноваційний та методичний виміри* : колективна монографія / За наук. ред. І. В. Перезової. Львів: Видавець Кошовий Б.-П.О., 2023. С. 300-323. DOI <http://dx.doi.org/10.46489/messt2023>.
2. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування : навч. посіб. Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. Кропивницький : Ексклюзив Систем, 2022. 307с. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/11960>.
3. Прокопчук О. Т. Комунікації в страховому менеджменті. 2021р. С.

211-222. URL : <https://journal.udau.edu.ua/assets/files/99/99.2/21.pdf>

4. Статистика страхового ринку України. URL: <https://forinsurer.com/stat>
5. Супрун А. А., Петрішина Т. О. Страховий менеджмент в умовах четвертої промислової революції. *Економіка та суспільство*. Вип. 28. 2021. 9с. URL : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-19>
6. Borch K. H., Sandmo A., Aase K.K. Economics of insurance. 2014 URL : https://www.researchgate.net/profile/J-Cummins/publication/304113604_Innovations_in_Insurance_Markets_Hybrid_and_Securitized_Risk-Transfer_Solutions/links/57c9cd6c08ae3ac722af89b2/Innovations-in-Insurance-Markets-Hybrid-and-Securitized-Risk-Transfer-Solutions.pdf
7. European insurance industry database. Total insurance. DatabaseMarch2022. URL : <https://www.insuranceeurope.eu/statistics>

Законодавчі та нормативні документи:

1. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003 р. Редакція від 03.09.2024 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15/conv#Text>.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Редакція від 03.09.2024 р. URL: <http4s://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#top>
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV Редакція від 03.09.2024 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.
4. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності: Постанова Кабінету міністрів України від 28 лютого 2000 р. № 419. Редакція від 02.12.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#n12>
5. Про затвердження Правил складання та подання звітності учасниками ринку небанківських фінансових послуг до Національного банку України: Постанова Правління НБУ від 25.11.2021 р. № 123. Редакція від 01.08.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0123500-21#Text>
6. Про Концепцію адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.08.1999 р. № 1496. Редакція від 21.05.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1496-99-%D0%BF#Text>
7. Про страхування : Закон України від 18.11.2021р. № 1909-IX. Редакція від 20.06.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
8. Щодо узгодження законів, підзаконних та адміністративних положень стосовно започаткування та ведення діяльності прямого страхування, іншого, ніж страхування життя: Перша Директива Ради 73/239/ЄЕС від 24 липня 1973 р. Редакція від 18.06.1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_281/conv#Text
9. Щодо узгодження законів, підзаконних та адміністративних положень стосовно прямого страхування, іншого, ніж страхування життя, і визначає положення для спрощення ефективного користування свободою надання послуг та про внесення змін до Директиви 73/239/ЄЕС: Друга Директива Ради 88/357/ЄЕС від 22 червня 1988 року Редакція від 16.05.2000 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_188#Text

10. Щодо узгодження законів, підзаконних та адміністративних положень стосовно започаткування та ведення діяльності прямого страхування життя: Перша директива Ради 79/267/ЄЕС від 5 березня 1979 р. Редакція від 16.12.2002 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_286#Text

Інформаційні ресурси (офіційні сайти):

1. Верховна Рада України : веб-сайт. URL: www.rada.gov.ua/
2. Державна служба фінансового моніторингу України: веб-сайт. URL: <https://fiu.gov.ua>
3. Кабінет міністрів України: веб-сайт. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
4. Ліга страхових організацій України : вебсайт. URL: <http://uainsur.com/>
5. Моторне (транспортне) страхове бюро України : вебсайт. URL: <https://mtsbu.ua/ua/>
6. Національна асоціація страховиків України: веб-сайт. URL: <https://www.nasu.com.ua/>
7. Національна бібліотека імені В.І. Вернадського: веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
8. Національний банк України : веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/>
9. Обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д. І. Чижевського: веб-сайт. URL: <https://library.kr.ua/>
10. Репозитарій ЦНТУ. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/>